

BEGOÑAKO UDAL FUNTSAREN ISAD

Identifikazio-arloa

Erreferentziazko kodea	ES 48020 AHFB/BFHA U48020
Titulua	Begoñako Udal Agiritegia
Data(k)	1771 - 1925
Deskribapen maila	Funtsa
Deskribapen-unitatearen bolumena eta euskarria	- Metro linealak: 59,15 m/l - Kaxak: 499 - Liburuak: 95 - Espediente-kopurua: 9.146 Papera.

Testuinguru arloa

Ekoizlearen izena	Begoñako Udala
Instituzio historia	Begoña elizate bat izan zen, eta 1925ean Bilbori atxikitu zitzaion; horrela, entitate juridiko gisa desagertu zen. Begoñako elizatea Uribeko merindadearena zen eta Bizkaiko Jaurerriko Batzar Nagusietako hogeita hamaseigarren eserlekua hartu zuen. Begoñako elizate edo errepublika zaharra lur menditsuko landa-eremua zen, eta, beraz, aldaketa ez oso sakonekin mantendu da XX. mendearen hasierara arte. Hasiera batean baserriek okupatzen zuten, nekazaritzan eta abeltzaintzan aritzen ziren, eta bere garaian jauregi burgesak eta familia bakarreko etxebizitza modernoak ere hartu zituen. Begoñako Andre Mariaren Basilika zuen erdigune nagusia. XVI. mendean, aurretik zegoen eliza zahar baten gainean, gaur egungo tenpluaren trazak definitu ziren, Bilboko merkatari eta armadoreen laguntza ekonomikoa eta parrokiaren beraien ahaleginarekin. Lanak ehun urte baino gehiagoz luzatu ziren XVII. mendera arte. XIX. mendeko gerra karlistek eragindako hondamenek berreraikitza behartu zuten. Berreraikitze hori mende horren amaieran amaitu zen. XX. mendeko azken hamarkadetan zaharberritze-lan berriak egin ziren.

Instituzio historia	Lur Lauko gainerako tokiek eta hiribilduek bezala, Behe Erdi Aroan zehar Bizkaiko lurralde osoan zehar gertatu ziren bandokideen arteko borroka jasan zituen, bai eta ondorengo gatazka armatuak ere. Lurraldea mendeetan zehar egon zen murgilduta gatazka armatu horietan, bereziki mendeko gerra karlisten eraginez. Bilbon nagusi zen topografiak armada karlisten eragiketen oinarri bihurtu zuen hiribilduaren setioetan. Nekazaritzan, abeltzaintzan eta basoan oinarritutako ekonomia izan du. Burdinolak eta errota zituen. XVIII. mendea amaitu ondoren, Pontoneko okindegia eraiki zen, Bizkaiko lehen industria-eraikintzat hartzen dena, Ibaizabal Nerbioi ibaiaren ertzean, Peñaren inguruan. XIX. mendetik aurrera, bertako ekonomia burdin meatzeetan oinarritu da, industrializazio hasiberria bultzatu baitute. Bolueta auzoko Santa Ana fabrika Bizkaiko lehen labe garaiak jarri ziren. Boluetako Elektra ere indar elektrikoaren fabrikazio zentro goiztiarra izan zen. Horiek eta iltze, kartoigintza, ehungintza, buztingintza eta Santuchuko tabako-fabrikak bultzada erabakigarria eman zioten XX. mende hasierako Bizkaiko ekonomiarik.
Artxibo historia	Begoñako elizateko dokumentazioa udal agiritegian egon zen harik eta elizatea entitate juridiko gisa desagertu zen arte, 1925ean Bilboko hiribilduari behin betiko atxiki ondoren. Begoñako dokumentu-funtsak Bilboko Agiritegian egon ziren 1995ean BFAOra eraman zituzten arte. Begoñako artxiboa tamaina handiko artxiboa da, eta XVI. mendetik gordetzen da dokumentazioa bertan, nahiz eta funts gehienak XIX. mendearen azken herenaren eta XX. mendearen artekoak izan. Agiritegian honako hauek daude gordeta: 1759ko dokumentazioaren inbentario-liburu bat, data bereko dokumentuen eta artxiboko liburuen erregistro osatugabea, 1809an Udaleko idazkaritzan gordetako dokumentazioaren inbentario-liburu bat, 1860ko idazkaritzaren artxiboko dokumentuen eta liburuen inbentario bat, 1880an artxiboan instalatutako dokumentuen eta liburuen aurkibide-liburu bat eta 1888ko Begoñako beste inbentario bat.

Artxibo historia	1983an, artxiboa Bidebarrieta kaleko liburutegiko sotoetan zegoen, itsasadarraren ondoan. Urte horretako abuztuaren 23an, Bilbok eta Bizkaiko zati handi batek uholde izugarri bat eta haren ondorio latzak jasan zituzten. Begoñako Udal Agiritegia, erantsitako gainerako elizateena eta Bilboko Historikoa desagertzeko zorian egon ziren, ezinezkoa izan baitzen dokumentazioa ateratzea ura eraikinean sartu eta erabat estali baino lehen. Azkenean sotoetara sartu eta funtsak berreskuratzeko lanak antolatu ahal izan zirenean, Garellanoko kuartel zaharreko pabilioietara eraman ziren. Han, dokumentuak zaharberitzen hasi ziren. BFAHko egoitzara iritsi zirenean, zaharberitze-lanekin jarraitu zuten, eta lehengo antolaketa berreskuratu zuten.
Sarrera modua	BFAHn utzitako dokumentazioa 1995eko otsailaren eta martxoaren artean sartu zen, Bizkaiko Foru Aldundiak eta Bilbo Udalak urte horretako otsailaren 15ean sinatu zuten lankidetzeta-hitzarmena betetzeko.

Eduki eta egitura arloa

Irismena eta edukia	Begoñako elizateak eta Udalak 1771 eta 1925 bitartean sortutako dokumentazio historikoa. Artxibo osoa da.
Balorazioa, hautaketa eta ezabaketa	Kontserbazio iraunkorreko dokumentazioa.
Sarrera berriak	Begoñako Udalak ekoiztutako dokumentazio guztia bertako Agiritegian dago eta ezin da sarrera berririk sortu, udalerria desagertu egin baita Bilbori anexionatu delako.
Erakundea	Dokumentazioa Udal Artxibozainen Lantaldearen sailkapen-koadroaren bidez antolatu da, serie batzuekin handituta. Koadroa BFAHn dauden udalerrri guztietarako erabiltzen da, eta, beraz, baliteke udalerrri horretan sortutako dokumentazioaren artean serie batzuk ez islatzea. Gobernuaren, Idazkaritzaren eta Udal Administrazioaren eta Ogasunaren jarduerak hartzen ditu, honela:

Erakundea	– Gobernua: 1372 dokumentu 1300 eta 1925 bitartekoak. – Idazkaritza: 6602 dokumentu 1565 eta 1925 bitartekoak. – Ogasuna: 1170 dokumentu 1519 eta 1925 bitartekoak.

Sartzeko eta erabiltzeko baldintzen arloa

Sartzeko baldintzak	Sarrera askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Erreproduktzio baldintzak	Erreproduktzio askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Dokumentuen hizkuntza/idazkera	Gaztelania.
Ezaugarri fisikoak eta baldintza teknikoak	Kontserbazio-egoera, oro har, ona da.
Deskribapen tresnak	Dokumentazio guztia katalogatuta dago, eta Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak erabiltzen dituen deskribapen-tresnen bidez eskura daiteke: a. Sailkapen-koadroa. b. ARWE datu-basea, artxiboari buruzko katalogazioa kudeatzeko. Hainbat sarbide-puntu eta onomastika, toponimia eta gaikako indize ditu. a. ARIT datu-basea, kanpo-kontsultarako, aurrekoaren informazio eta sarbide berarekin.

Lotutako dokumentazio arloa

Jatorrizko dokumenturik ote dagoen eta horien kokalekua	Dokumentazio guztia originala da.
Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoa gordetzen duen dokumentazioaren zati bat digitalizatzen eta Interneten erabiltzaileen eskura jartzen ari da. Sarbidea ARITen datu-basearen bidez ere egiten da. Laster dokumentazioaren zati bat digitalizatzen hastea aurreikusten da.
Lotutako deskribapen unitatea	Begoñako Udalarekin zerikusia duten dokumentu-iturriak daude BFAHren atal guztietan, batez ere administrazio sailean eta sail judizialean. Udalerrria 1924. urtean desagertu zenez, ez dago data horren ondorengo dokumentaziorik.
Argitalpenei buruzko oharra	Palacios Martínez, Roberto (2014). Estudio Histórico-Artístico de la Villa de Bilbao. Monografías de los Pueblos de Bizkaia. Diputación Foral de Bizkaia. Bilbao.

Oharren arloa

Oharrak	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak artxibo historikoaren funtzioa betetzen du funtsak gordailutu dituzten udalerrientzat.

Kontrol arloa

Artxibozainaren oharra	Actuaciones Culturales Estrategicas 4 SL enpresak Bizkaiko Agiritegi Historikoko udal-atalerako egindako deskribapena, bertako teknikariak gainbegiratuta.
Arauk edo erregelak	General International Standard Archival Description, Second Edition, ISAD (G) (Agirien Deskribapenerako Nazioarteko Arau Orokorra). Deskribapen Agirien Batzordeak hartutakoa Agirien Nazioarteko Kontseiluan, Stockholmen (Suedia), 1999ko irailaren 19-22an. Madril. 2000.
Deskribapenaren data	20/01/2020